

Drept comparat

Degrevarea instanțelor: risc sau oportunitate pentru profesia de avocat?

Materialul de față analizează dacă politicile de degrevare a instanțelor reprezintă un risc de marginalizare sau o oportunitate de consolidare pentru profesia de avocat.

Teza centrală este că simplificarea procedurală devine periculoasă atunci când elimină garanțiile juridice, dar poate fi benefică dacă transferul de formalități este însoțit de mecanisme efective de protecție (control judiciar rapid, căi de atac suspensive, proceduri asistate obligatoriu de avocat). În această paradigmă, scăderea contenciosului repetitiv și „administrativizarea” unor etape nu reduc neapărat rolul avocatului, ci îl pot muta din zona prezenței formale în instanță către consultanță, negociere, prevenția litigiilor și arhitectura juridică a acordurilor.

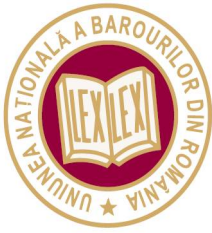
Studiul inventariază modele europene care instituționalizează intervenția timpurie a avocatului: negocierea asistată (Italia – negoziazione assistita, uneori condiție de procedibilitate și cu acorduri cu efect executoriu/omologabil), mecanisme pre-judiciare obligatorii sau încurajate (Franța – art. 750-1 CPC și procédure participative cu rol central al avocatului, suspendarea prescripției și posibilitatea omologării), precum și filtre pre-proces (pre-action protocols în Anglia & Țara Galilor, cu sancțiuni la cheltuieli pentru nerespectare). În completare, sunt prezentate competențe extrajudiciare care cresc securitatea juridică și reduc litigiile: actele contrasemnate de avocat (Franța, Belgia), escrow/fiducie reglementată pentru avocați (Austria – Treuhandschaft), respectiv activități rezervate extrajudiciare (probate, conveyancing, jurăminte) în Anglia & Țara Galilor.

Materialul aplică aceeași logică la teme sensibile din agenda de reformă a CSM: divorțul extrajudiciar (Franța, Italia, Spania – judecătorul poate lipsi, dar avocatul rămâne garantul legalității), contravenționalul (standardele CEDO impun garanții echivalente „penalului” și control judiciar efectiv), executarea silită (eliminarea încuviințării este acceptabilă doar cu remedii rapide și rol real al avocatului) și măsurile de protecție a persoanelor vulnerabile (curatela/tutela – domeniu în care modelele europene păstrează controlul judiciar).

Concluzia este că degrevarea instanțelor nu trebuie să însemne „mai puțină protecție”, ci reconfigurarea protecției în faza preventivă, prin avocat, transformând reforma într-o oportunitate de profesionalizare și creștere a relevanței avocaturii.

Prin urmare, reducerea contenciosului și administrativizarea formalităților conduc la scăderea avocaturii de volum în instanță, dar, în același timp, ar putea crește consultanța, negocierea, procedurile alternative și intervenția juridică preventivă. Accentul se mută de la prezența formală în dosar la expertiză, strategie și valoare adăugată.

Dacă simplificarea este dublată de garanții reale — control judiciar rapid, opoziții suspensive, proceduri asistate obligatoriu de avocat — rolul avocatului nu scade, ci se consolidează.

Modelele europene confirmă această direcție: avocatul intervine nu doar în instanță, ci și în etapele prealabile sau alternative procesului, ca partener procedural real, implicat în prevenirea conflictelor și garantarea legalității. Aceste experiențe pot inspira introducerea în dreptul românesc a unor proceduri administrative asistate de avocat, a acordurilor extrajudiciare cu efect executoriu și a unor filtre procedurale prealabile, precum negocierea asistată, certificarea juridică a conformității sau alte mecanisme alternative obligatorii în cauze cu impact patrimonial ori familial.

Negociere asistată de avocat

Negocierea asistată de avocat merită tratată ca o soluție procedurală distinctă de mediere sau arbitraj și în anumite circumstanțe poate și *ar trebui* să fie obligatorie, tocmai pentru a crește protecția juridică reală a cetățeanului și pentru a degreva instanțele.

Negocierea asistată de avocat este o procedură prin care părțile, înainte de a ajunge în instanță sau înainte de a parcurge un alt mecanism adjudicatoriu, își confruntă pozițiile sub îndrumarea și cu participarea avocaților.

Deci, nu este mediere, unde mediatorul este neutru și doar facilitează comunicarea și nici arbitraj, unde arbitrii decid în locul părților.

Negocierea asistată este o procedură de prevenție, în care avocatul:

- te consiliază asupra drepturilor și riscurilor
- negociază în numele clientului
- redactează acordul ferm
- produce un document juridic clar, executoriu (sau omologabil ulterior)

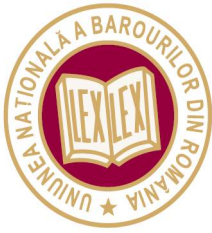
Este o negociere profesională, nu un simplu dialog între părți fără suport juridic.

În anumite situații, negocierea asistată de avocat este obligatorie, deoarece crește protecția reală a cetățeanului. Mulți oameni ajung în instanță din cauza neînțelegerii propriilor drepturi, negocierii informale greșite, documentelor redactate necorespunzător, presiunii de moment. Negocierea asistată reduce toate acestea.

Pe de altă parte, degrevează instanțele. Când părțile ajung bine informate și cu opțiuni negociate, rămân: mai puține procese, mai puține cereri de probatorii, mai puține termene

Situații clare unde s-ar justifica obligativitatea negocierii asistate de avocat:

- *Conflicte patrimoniale cu o anumită valoare* (De exemplu: litigii comerciale sub un prag (ex: 250.000 sau 500.000 lei), conflicte între asociați de societăți comerciale, conflicte în asociații/fundații. Înainte de a introduce acțiunea în instanță, părțile trebuie să parcurgă o negociere asistată)
- *Divorțuri amiabile cu implicații patrimoniale/minori* (Dacă există: consecințe patrimoniale importante sau minori implicați, negocierea asistată prealabilă (cu avocat) ar trebui să fie obligatorie pentru validarea convenției)

- *Contestații administrative cu impact patrimonial* (Ex.: contestații privind autorizații, decizii fiscale, sancțiuni cu efect major asupra patrimoniului. Negocierea asistată înainte de instanță ar trebui să fie obligatorie.)
- *Conflicte între profesioniști sau consumatori* (Ex: datorii, prestații neexecutate, contracte incomplete. Negociere asistată ca filtru procedural)

În concluzie, negocierea asistată de avocat poate fi **obligatorie**, dar doar în situații unde:

- există impact juridic major pentru cetățean
- simplificarea procedurală fără garanție juridică ar produce pierderi de drepturi
- costurile sunt disproporționat mari dacă ajunge în instanță

Este un instrument realist, proporțional și bazat pe practici din alte sisteme europene.

➤ Italia — negoziazione assistita

Italia are un mecanism explicit de negociere asistată de avocat, introdus prin: Decret-lege nr. 132/2014, aprobat prin Legea nr. 162/2014, care consolidează cadrul normativ al negocierii asistate. Negocierea asistată este o procedură legală, iar acordul astfel obținut poate fi ulterior supus omologării judiciare sau poate avea efect executoriu. Negocierea asistată poate fi: voluntară, dar recomandată iar în anumite situații (de exemplu, contracte complexe), poate deveni un filtru prealabil obligatoriu pentru sesizarea instanței

Ce prevede legea? Printr-o convenție de negociere asistată, părțile se angajează să coopereze pentru soluționarea conflictului cu ajutorul avocaților. Negocierea se desfășoară într-un termen convenit (de obicei între 1 și 3 luni), cu posibilitatea de extindere; avocații certifică semnăturile și cooperarea părților.

Ce efecte are negocierea asistată?

- Acordul final semnat de părți și avocați poate produce efecte similare unui **titlu executoriu**, recunoscut în mod legal ca bază pentru executarea silită sau alte operațiuni juridice de executare.
- Dacă părțile ajung la un acord, conflictul poate fi încheiat fără sesizarea instanței. Deci se **evită procedurile judiciare**, reducând astfel volumul litigiilor și durata procedurilor.
- Pentru anumite tipuri de cereri, negocierea asistată este **condiție de procedibilitate** înainte de a putea introduce acțiunea în instanță (ex. cereri de despăgubire pentru daune de circulație sau cereri de plată până la 50.000 €).
- În materie de familie (de exemplu separare sau divorț consensual), acordurile obținute prin negociere asistată trebuie transmise procurorului pentru verificare și, dacă nu sunt găsite neregularități, se comunică părților pentru formalitățile următoare.

Negocierea asistată este un **instrument de soluționare amiabilă a litigiilor**, în care: rolul avocatului este esențial și prevăzut expres de lege. Acordurile astfel obținute au **efecte juridice concrete**, în anumite situații ele sunt chiar **precondiție pentru a merge în instanță** și contribuie astfel la **degrevarea sistemului judiciar și la prevenirea litigiilor costisitoare**.

➤ **Franța — Proceduri FR Franța – proceduri pre-judiciare obligatorii sau încurajate înainte de sesizarea instanței**

[Codul de Procedură Civilă, Cartea V: REZOLVAREA AMIABILĂ A DISPUTELOR \(Articolele 1528 până în 1549\)](#)

În Franța, există instrumente procedurale care încurajează sau solicită negocieri structurale înainte de judecată, în anumite materii (de exemplu, conflicte familiale, contractuale). Deși denumirea legală și detaliile procedurale sunt diferite de Italia, principiul este același: părțile sunt stimulate să negocieze cu asistența avocaților înainte de a merge în instanță.

Franța nu are o instituție identică „negocierii asistate de avocat” din Italia, dar are **mai multe mecanisme legale care impun sau stimulează soluționarea amiabilă a conflictelor înainte de judecată**.

Principiul general este: **instanța nu trebuie sesizată înainte ca părțile să încerce, cu bună-credință, o soluționare amiabilă**.

a. Conciliere / mediere / procedură participativă – etapă prealabilă obligatorie

Temei legal: [Codul de procedură civilă francez – art. 750-1](#)

Pentru anumite litigii civile, cererea în instanță este inadmisibilă dacă reclamantul nu dovedește că a încercat anterior: concilierea, medierea, sau procedura participativă.

Se aplică în special pentru:

- litigii sub 5.000 €,
- conflicte de vecinătate,
- conflicte civile uzuale (obligații, creanțe mici, pretenții simple).

Dacă nu se parcurge această procedură, instanța poate respinge acțiunea ca inadmisibilă.

Rolul avocatului: consiliază partea, participă la negocieri, redactează acordul, pregătește dosarul.

Impact: mai puține procese mici, rezolvări rapide, degrevarea instanțelor de litigii minore

b. Procedura participativă (procédure participative) – negociere contractuală asistată de avocați

Aceasta este instituția franceză **cea mai apropiată de negocierea asistată italiană**.

Temei legal: Codul civil, *Titlul XVII: Acordul de procedură participativă ...* ([Articolele 2062 până în 2068](#))

Codul de procedură civilă, Capitolul I: Acordul de procedură participativă în scopul rezolvării amiabile ([Articolele 1538 până la 1538-2](#))

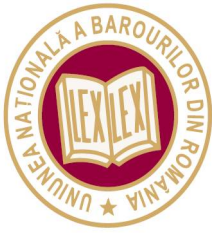
Procedura participativă este un acord de cooperare înainte de judecată prin care părțile, cu ajutorul și sub consilierea avocaților, negociază și redactează un acord amiabil, cu efecte procedurale clare (suspendarea prescripției, posibilă omologare, filtrare procedurală anticipată). Avocatul este actorul central al acestei proceduri, deoarece garantează legalitatea, buna-credință, protecția drepturilor părților, redactarea corespunzătoare și pregătirea efectivă a unui acord cu efect juridic puternic.

Efecte juridice: suspendă prescripția, blochează sesizarea instanței pe durata procedurii,

Acordul obținut poate fi omologat de judecător, sau încorporat într-o hotărâre.

Avocatul are un rol esențial și specific, dar nu substituie instanța:

- **Garanția bunei-credințe și a cooperării**

Avocații asigură că:

- fiecare parte înțelege pe deplin drepturile și riscurile
- negocierile se desfășoară în mod transparent și loial
- nu există strategeme procedural-juridice ascunse
- consimțământul este informat

În Codul civil și CPC, buna-credință este cerința de bază a procedurii participative, iar avocatul este actorul care asigură respectarea acesteia.

➤ **Consiliere juridică și negociere efectivă**

Avocatul:

- identifică interesele reale ale clientului
- propune soluții juridice realiste
- negociază clauze și texte contractuale
- redactează acordul final în termeni normativi

Rolul său nu este doar tehnic, ci și strategic: determină dacă o soluție este juridic fezabilă și avantajoasă.

➤ **Redactare și formă juridică a acordului**

Avocatul se asigură că:

Rolul avocatului nu este de notar, dar el garantează forma legală a convenției.

- actul convenit respectă legea
- este clar, executoriu și predictibil
- nu lasă spații de interpretare ulterioară

➤ **Efecte procedurale în procesul ulterior**

Articolele din Codul de procedură civilă conferă părților posibilitatea ca, dacă negocierile nu reușesc:

- să prezinte instanței o situație faptică clară
- să susțină că au încercat bona fide soluționarea amiabilă
- să evite sancțiuni procesuale pentru sesizare prematură

Ce efecte produce acordul participativ?

- Suspendă prescripția
- Posibilitate de omologare (Dacă se ajunge la un acord în cadrul convenției participative, părțile pot solicita judecătorului omologarea acestui acord, ceea ce: dă acordului forță executorie similară unei hotărâri judecătorești, facilitează executarea silită ulterioară
- Filtru procedural (În unele situații, legea prevede expres că procedura participativă este o etapă prealabilă înainte de sesizarea instanței. Dacă părțile nu respectă bunele practici, instanța poate ține cont de acest lucru în evaluarea procesului ulterior)

Prin urmare, **procedura participativă are un rol important în:**

- Prevenirea litigiilor - Negocierea prevenită reduce volumul proceselor în instanțe.
- Eficiență juridică - Soluțiile găsite sunt adesea mai rapide și mai puțin costisitoare.
- Controlul părților asupra rezultatului - Părțile rămân stăpâne pe rezultatul convenit, nu îl lasă în seama instanței.

- Siguranță juridică sporită - Acordurile redactate profesionist reduc riscul litigiilor ulterioare. Modelul francez arată că: instanța devine ultima soluție, nu prima, avocatul este integrat în faza prejudiciară, conflictele se reduc înainte să ajungă pe rol. Aceasta susține teza că **degajarea instanțelor nu se face prin eliminarea protecției juridice, ci prin mutarea protecției în faza preventivă, exercitată de avocat.**

➤ Anglia & Țara Galilor — Pre-action protocols

În Anglia există „[pre-action protocols](#)” în dreptul civil, care impun comunicarea prealabilă, oferirea de termeni de negociere și dialog între părți înainte de a începe un proces, adesea mediata de solicitori (avocați).

Sunt utilizate ca: mecanism de clarificare a pozițiilor, tentativă de soluționare amiabilă, bază pentru cost-sharing dacă procesul nu este justificat

În dreptul civil englez, **pre-action protocols** impun părților ca, înainte de proces, să comunice pretențiile, să clarifice probele și să încerce o soluționare amiabilă, de regulă prin avocați. Scopul este prevenirea litigiilor inutile, clarificarea pozițiilor și reducerea costurilor. Nerespectarea acestor etape poate atrage sancțiuni privind cheltuielile de judecată.

Aceste proceduri funcționează ca un **filtru pre-judiciar**, fiind utilizate pentru:

- clarificarea pozițiilor juridice,
- schimbul de informații și probe,
- încercarea unei soluții amiabile,
- reducerea costurilor și a litigiilor inutile.

Rolul avocatului

Avocatul are un rol central și activ:

- analizează pretențiile și probele,
- formulează notificări juridice și răspunsuri motivate,
- negociază soluții în interesul clientului,
- evaluează riscurile procesului și oportunitatea tranzacției.

Nu este un simplu facilitator, ci **reprezentantul juridic al uneia dintre părți**, care apără activ interesele clientului.

Efecte juridice

- multe litigii se sting înainte de proces,
- dosarele ajung în instanță mai bine pregătite,
- durata proceselor se reduce,
- instanța poate sancționa partea care nu a respectat protocolul prin penalizări la cheltuielile de judecată.

Distincție importantă: Nu este mediere deoarece nu presupune un terț neutru care facilitează dialogul. Nu este nici negocierea asistată de avocat, care presupune reprezentare activă: avocatul apără exclusiv interesul clientului și negociază în favoarea acestuia. Prin urmare, nu este o procedură

neutră de împăcare, ci o negociere juridică partizană, menită să obțină cea mai bună soluție pentru client, evitând totodată procesul.

În acest model, degrevarea instanțelor se realizează prin prevenție juridică și prin implicarea timpurie a avocaților, fără diminuarea protecției drepturilor părților.

Alte competențe extrajudiciare ale avocatului în dreptul comparat

➤ Franța – „acte d’avocat” (act sub semnătură privată contrasemnat de avocat, cu forță probantă întărită)

Este un „instrument” intermediar între simplul înscris sub semnătură privată și actul autentic, cu efecte probatorii și de conformitate.

Se folosește pt. contracte civile/comerciale, recunoașteri de datorie, tranzacții – „întărite” probator prin contrasemnarea avocatului.

Bază legală: Legea franceză a profesiei de avocat ([Loi n°71-1130/1971](#)),

[Art. 66-3-1](#) Prin contrasemnarea unui act privat, avocatul certifică că a informat pe deplin partea sau părțile pe care le informează despre consecințele legale ale acestui fapt.

➤ Belgia – „acte sous seing privé contresigné par avocat” (act de avocat cu forță probantă sporită)

Similar Franței, Belgia a introdus prin lege un tip de act contrasemnat de avocat cu forță probantă ridicată, ca instrument de prevenție a litigiilor și securizare a acordurilor.

Legea belgiană din 29 aprilie 2013 privind actul sub semnătură privată contrasemnat de avocații părților (referințe și analiză doctrinară, cu indicare a publicării). ([justice-en-ligne.be](#))

Aplicabil în convenții, tranzacții, recunoașteri de datorie – mai greu de contestat pe autenticitate/semnătură, ceea ce reduce litigii.

➤ Austria – „Treuhandschaft” (escrow / fiducie) reglementată pentru avocați, cu infrastructură aparținând de barou (treuhand facility)

Avocatul poate fi depozitar/fiduciar al sumelor și documentelor în tranzacții (mai ales imobiliare), într-un regim normat, cu obligații, evidențe și mecanisme de protecție a clientului supervizate de barou.

- RAO (Rechtsanwaltsordnung) § 10a – regimul „Treuhandschaft” (fiducie/escrow) al avocatului. ([ris.bka.gv.at](#))
- RAO § 23 alin. (6) – obligația camerei de avocați de a avea treuhand facility (mecanism de protecție/monitorizare/garanție). ([ris.bka.gv.at](#))

Aplicabil în tranzacții imobiliare în care avocatul gestionează escrow în condiții profesionale stricte. Acesta ar putea fi un model de „avocat-escrow” care ar crește protecția consumatorului și ar reduce litigii post-tranzacție.

➤ **Anglia & Țara Galilor – atribuții „rezervate” în zona *probate, conveyancing instruments* și *administration of oaths***

Legea definește ca „rezervate” activități care, practic, consolidează monopolul profesional în zone-cheie (nu doar reprezentare în instanță), inclusiv:

- probate activities (succesiuni/„grant of probate”),
- reserved instrument activities (instrumente privind transferuri/înregistrări de proprietate – conveyancing),
- administration of oaths (jurăminte/afidavits – comisar pentru jurăminte).

Baza legală:

[Legal Services Act 2007](#), secțiunea 12 (activități rezervate)

[Commissioners for Oaths Act 1889](#) (baza pentru „administration of oaths”).

[Solicitors Act 1974](#), secțiunea 81 (reguli tehnice privind jurăminte/afidavits în fața solicitor).

Este util ca model de „rezervare expresă” a unor activități extrajudiciare care azi sunt difuze/fragmentate.

Divorțul prin acord exclusiv administrativ/notarial

Tendința europeană de „dejudiciarizare” a divorțului nu poate însemna eliminarea garanțiilor juridice și, cu atât mai puțin, marginalizarea avocatului. Dimpotrivă, acolo unde instanța este scoasă din procedură, rolul avocatului devine mai puternic și mai responsabil.

Divorțul administrativ sau notarial nu este conceput ca o simplă formalitate birocratică între soți, ci ca o procedură juridică asistată, în care echilibrul acordului, protecția intereselor patrimoniale și familiale și respectarea drepturilor părților sunt garantate prin intervenția obligatorie a avocatului. Experiența Franței, Italiei și Spaniei arată un principiu constant: judecătorul poate lipsi, dar avocatul nu.

Negocierea, redactarea convenției, verificarea legalității și protecția părților sunt transferate către avocat, care devine principalul garant al legalității și al echității soluției.

Astfel, simplificarea procedurii nu înseamnă „administrativizare pură”, ci profesionalizare juridică. Statul reduce formalismul judiciar, dar consolidează intervenția avocatului.

În acest cadru trebuie analizate și modelele europene de divorț extrajudiciar prezentate mai jos.

- Franța este exemplul cel mai clar și direct reglementat legal — divorț extrajudiciar fără instanță, dar cu avocați obligatorii și cu depunere la notar (art. 229-1 Cod civil).
- Italia a introdus în mod expres procedura de negociare asistată pentru divorț fără judecător — dar cu avocat și verificări legale.
- Spania are divorț prin acord simplificat, însă controlul juridic și avocații rămân parte din proces.
- De altfel, divorțul prin proceduri amiabile asistate de avocat este prezent în [majoritatea țărilor europene](#)

➤ Franța – divorț prin acord „extra-judiciar” (fără judecător)

Text legal francez — divorț prin acord depus la notar:

Codul civil francez, art. [229-1 și următoarele](#): „Soții pot să consimtă mutual la divorț printr-un act sub semnătură privată contresemnat de avocați și depus la notar.”

Sunt enumerate și condițiile, inclusiv rolul obligatoriu al avocatului pentru fiecare soț și formalitățile cerute pentru legalitatea acordului.

În Franța, judecătorul este exclus din procedură doar dacă soții se înțeleg complet, dar legea impune ca fiecare parte să fie asistată de avocat și acordul să fie depus la notar pentru a produce efecte juridice.

➤ Italia – divorț prin negociere asistată de avocat

Italia oferă o cale de divorț extrajudiciară, dar cu implicarea activă a avocaților în negociere și redactare; opțiunea de divorț la ofițerul de stare civilă există doar în cazuri foarte simple (fără minori etc.).

Legislația italiană permite procedura de negociere asistată (negoziazione assistita) în materie de divorț și separare, unde părțile convin asupra elementelor statutare și patrimoniale cu asistența juridică a avocaților, fără trecerea prin instanță — conform textelor de practică și interpretare juridică italiană privind reforma divorțului și a separării.

Această procedură nu exclude avocații, ci îi face parte integrantă a procesului (asistență, redactare, negociere, depunere și, în unele cazuri, transmisie către autorități civile).

[Decreto Legge 12/09/2014 n. 132, art. 6 Art. 6](#): Acord de negociere asistată de avocat pentru soluții consensuale privind separarea personală, încetarea efectelor civile sau desfacerea căsătoriei, modificarea condițiilor de separare sau divorț, custodia și întreținerea copiilor născuți în afara căsătoriei și modificarea acestora, precum și pensia alimentară.

și [Legge di conversione 10/11/2014 n. 162](#) - LEGEA din 10 noiembrie 2014, nr. 162 - Transformarea în lege, cu modificări, a Decretului legislativ nr. 132 din 12 septembrie 2014, care conține măsuri urgente pentru dejurisdicționalizarea și alte intervenții pentru soluționarea restanțelor în procedurile civile. (14G00175)

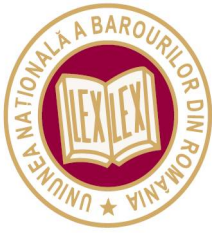
➤ Spania – divorț amiabil notarial, dar cu avocat

În Spania divorțul prin acord poate fi efectuat ca act notarial controlat de notar, dar avocatul este implicat obligatoriu pentru consiliere și semnare de către soți și avocații lor.

Notarul are rol de autoritate publică ce verifică legalitatea și echilibrul acordului, dar nu efectuează negocierea fără avocat.

Regimul practic și normativ derivat din [Ley 15/2015](#), de 2 de julio, de la Jurisdicción Voluntaria și din Codul Civil impune:

- ca acordul de divorț să fie redactat și semnat cu asistența avocatului,
- avocatul să consilieze părțile și să participe la semnarea actului notarial,

- notarul verifică legalitatea și echilibrul convenției, dar nu negociază în locul lor — acesta rămâne rolul consilierului juridic (avocatului).

În Spania divorțul de comun acord se poate face mai simplu, dar procedura necesită tot intervenția avocatului și eventual a procuradorului la instanță; nu este un divorț complet „strict administrativ” fără control juridic.

Înlocuirea procedurilor judiciare cu decizii administrative în contravențional

În ultimii ani, discursul despre „degrevarea instanțelor” a readus în atenție o soluție aparent simplă: mutarea sancțiunilor contravenționale din sfera judiciară în cea administrativă. Problema este că, din perspectivă europeană, această logică pornește de la o premisă greșită.

Contravențiile nu sunt, în realitate, simple acte administrative.

În jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, ele pot avea natură penală, indiferent de eticheta formală. Chiar dacă contravențiile sunt sancțiuni „administrative” în formă, ele sunt privite de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului ca infracțiuni în sens penal, atunci când îndeplinesc anumite criterii de severity (gravitate) și sancțiune. Aceasta este jurisprudență consolidată în [Engel și alții împotriva Țărilor de Jos](#).

Concluzia principală este că sancțiunile cu caracter penal (inclusiv multe contravenții) trebuie să respecte garanțiile procesuale penale — avocat, proces echitabil, acces la instanță. Conform acestor prevederi, un sistem care ar elimina controlul judecătoresc efectiv, efectul suspensiv al contestației și dreptul la avocat, ar putea fi considerat neconform cu standardele CEDO.

De aceea, în Europa, niciun sistem matur nu a eliminat complet controlul judiciar în privința contravențiilor.

Dimpotrivă: toate mențin fie instanța, fie un mecanism automat de trimitere la judecător.

Nu există în Europa sisteme în care: sancțiuni cu natură penală sunt dispuse exclusiv administrativ, contestația nu ajunge la judecător, executarea nu este suspendată, avocatul este exclus.

Eliminarea încuviințării executării silită pentru hotărârile judecătorești

Propunerea de eliminare a încuviințării executării silită pentru hotărârile judecătorești este prezentată ca o măsură de simplificare procedurală. În realitate, aceasta produce o modificare structurală: se renunță la controlul judiciar preventiv al instanței și se transferă declanșarea executării exclusiv în sfera executorului, cu verificare doar a posteriori.

În prezent, executarea silită pornește numai după filtrul instanței, conform: Codul de procedură civilă, art. 666. Eliminarea acestui filtru nu este, în sine, atipică în Europa. Mai multe state permit executarea directă pe baza titlului executoriu, însă **niciun sistem nu exclude controlul judiciar efectiv și asistența juridică**.

În sistemele europene (Franța, Germania, Italia) se elimină formalismul, nu garanțiile!

Instanța rămâne accesibilă, contestațiile pot suspenda executarea, iar rolul avocatului crește.

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

O eliminare simplă a încuviințării, fără remedii procedurale, ar însemna în România reducerea protecției debitorului, marginalizarea avocatului și afectarea accesului la justiție.

Prin urmare, eliminarea încuviințării este compatibilă cu modelele europene numai dacă este dublată de control judiciar rapid, căi de atac suspensive și implicarea efectivă a avocatului în faza pre- și post-executorie.

Modele europene:

➤ Franța

Executarea pornește direct, dar există contestație imediată la judecătorul executării și intervenție constantă a avocatului. ([Code des procédures civiles d'exécution](#)) Conform art. L.121-4, „Părțile au posibilitatea de a fi asistate sau reprezentate în fața judecătorului executării potrivit regulilor aplicabile în fața tribunalului judiciar”.

Însă, legea franceză prevede că pentru anumite cauze (ex. evacuări), precum și pentru cereri peste un anumit prag valoric stabilit prin decret, se aplică regulile generale de reprezentare, care pot face obligatorie reprezentarea prin avocat.

Prin urmare, avocatul este recunoscut expres în procedura de executare, reprezentarea este facultativă ca regulă, dar poate deveni obligatorie în funcție de valoare sau materie, prin trimitere la regulile tribunalului judiciar (de ex pt anumite cauze precum evacuări sau când sunt valori mari stabilite prin decret, în principiu de la 10000 eur în sus)

➤ Germania

[Zivilprozessordnung \(ZPO\)](#)

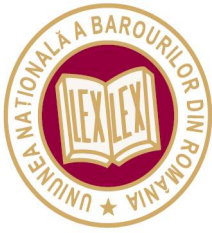
Potrivit [art. § 78 \(1\) ZPO](#), în anumite proceduri civile înaintea instanțelor regionale fiecare parte trebuie să fie reprezentată de avocat. aceasta se aplică în special în cauzele complexe sau în procedurile de recunoaștere și executare a unor hotărâri străine, unde dosarul se judecă ca proces civil la Landgericht: „Proceduri în care părțile trebuie să fie reprezentate de un avocat (1) Părțile în litigii în fața instanțelor regionale (Landgerichte, LG) și a instanțelor superioare regionale (Oberlandesgerichte, OLG) trebuie să fie reprezentate de un avocat. Atunci când, pe baza articolului 8 din Legea introductivă a constituției instanțelor (Einführungsgesetz zum Gerichtsverfassungsgesetz), un Ținut a înființat o curte supremă pentru teritoriul său, părțile implicate într-un litigiu trebuie, de asemenea, să fie reprezentate de un avocat în fața acestei instanțe. În cadrul procedurilor în fața Curții Federale de Justiție (Bundesgerichtshof, BGH), părțile implicate în litigiu trebuie să fie reprezentate de un avocat autorizat să profeseze în fața acelei instanțe.”

Pe de altă parte, legea prevede multiple remedii judiciare, care implică în mod curent avocatul.

➤ Italia

[Codice di procedura civile](#)

Art. 82 cod. proc. civ. – „Patrocinio” (reprezentare)

- în fața judecătorului de pace părțile pot acționa personal în cauzele de mică valoare (≤ 1.100 €).
- în celelalte cazuri, părțile nu pot sta în judecată decât cu reprezentare sau asistență juridică („ministero o assistenza di un difensore”).
- în fața tribunalului și a curții de apel, părțile trebuie să stea în judecată cu reprezentare obligatorie prin procurator legal exercitat (echivalentul avocatului).

Această regulă generală se aplică tuturor procedurilor judiciare, inclusiv celor care privesc opozițiile la executare, recursurile sau contestările deciziilor de executare – *care sunt litigii civile plenare*.

Curatela instituită administrativ sau la notar

„În toate sistemele europene, măsurile de protecție a persoanelor vulnerabile sunt instituite prin control judiciar, nu exclusiv administrativ sau notarial. Eliminarea instanței ar diminua garanțiile fundamentale și ar contraveni standardelor CEDO. Eventualele simplificări trebuie să păstreze validarea judiciară și asistența juridică obligatorie a avocatului.”

Tema curatelei „administrative/notariale” este, juridic, **mult mai sensibilă decât pare**. Nu este o simplă debirocratizare, ca la executare sau contravenții, ci o materie care atinge direct: capacitatea de exercițiu, protecția persoanelor vulnerabile, drepturi patrimoniale majore, ingerințe în viața privată.

În dreptul european, orice măsură care limitează sau gestionează capacitatea unei persoane este tratată ca **măsură de protecție civilă cu garanții jurisdicționale puternice**, nu ca simplă formalitate administrativă.

Prin urmare, o **curatelă exclusiv administrativă/notarială, fără control judiciar și fără asistență juridică**, ar fi atipică și riscantă.

Premisa juridică europeană

CEDO a statuat repetat că restrângerea capacității civile necesită control judiciar real.

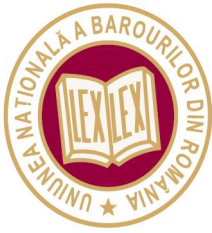
Măsurile de protecție (curatelă/tutelă) intră în sfera: Art. 6 – proces echitabil, Art. 8 – viață privată, Art. 13 – remediu efectiv

- **Franța** păstrează integral componenta jurisdicțională. Notarul NU poate institui curatelă Curatela (curatelle) și tutela (tutelle) sunt **exclusiv judiciare**.

Code civil français, Art. 440–476 (măsuri de protecție a majorilor)

- măsura este dispusă de juge des contentieux de la protection
- este necesară expertiză medicală
- persoana este audiată
- procedură contradictorie.

Avocatul are rol central și frecvent indispensabil: de reprezentare la instanță, redactarea cererilor, contestarea măsurilor, supravegherea actelor curatorului

- **Germania – control judiciar absolut.** Sistemul de „Betreuung” (asistență legală pentru adult) este exclusiv judiciar.

[Bürgerliches Gesetzbuch](#) (BGB) §§ 1814–1881

[FamFG – Gesetz über das Verfahren in Familiensachen](#)

Ce spune legea?

- numirea curatorului doar prin instanță
- audiere personală obligatorie
- verificări medicale
- revizuirii periodice

Rolul avocatului este esențial: reprezentare procedurală, contestarea măsurii, protejarea patrimoniului

- **Italia – judecător de tutelă** Nu există instituție notarială.

[Codice civile italiano](#) – art. 404–413 (amministrazione di sostegno)

Ce spune legea

- măsura este dispusă de judecătoarele tutelare
- decizie individualizată
- audiere obligatorie

- **Rol avocat:** foarte activ (cereri, apărări, contestații)

Spania – sistem judiciar

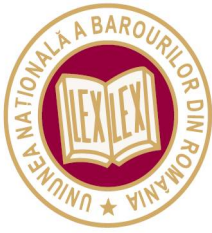
[Código Civil español](#)

Măsurile de sprijin pentru persoane vulnerabile se instituie prin instanță

Protecție jurisdicțională obligatorie

CONCLUZII

1. Degrevarea instanțelor nu este, în sine, un risc pentru avocatură: ea reduce „avocatura de volum” din dosare repetitive, dar poate crește zona de consultanță, prevenție, negociere și soluționare amiabilă asistată.
2. Linia roșie este clară: se elimină birocrația, nu protecția juridică. Orice transfer către administrativ, notarial sau executor trebuie dublat de control judiciar efectiv, căi de atac reale și remedii rapide.
3. În modelele europene, avocatul intervine mai devreme, nu mai târziu. Rolul său se mută din prezența formală în instanță către funcții strategice: negociator, arhitect al acordurilor, administrator de probe, garant al legalității și al consimțământului informat.
4. Procedurile prelabile trebuie concepute ca filtre cu garanții, nu ca obstacole. Negocierea asistată (modelul italian), mecanismele franceze și protocoalele pre-acțiune din Anglia

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

demonstrează că filtrul funcționează doar dacă este structurat, asistat profesional și produce efecte juridice concrete (suspendarea prescripției, omologare, sancțiuni pentru rea-credință).

5. Obligatoritatea acestor proceduri trebuie să fie limitată și proporțională, aplicabilă doar în materii cu impact patrimonial sau familial semnificativ, unde lipsa asistenței juridice ar putea conduce la dezechilibre și pierderi de drepturi.
6. Competențele extrajudiciare reprezintă cheia modernizării profesiei. Actele contrasemnate de avocat, mecanismele de tip escrow/fiducie și activitățile rezervate extrajurisdicționale consolidează rolul avocatului ca furnizor de securitate juridică și reduc litigiile ulterioare.
7. Divorțul extrajudiciar confirmă o regulă europeană constantă: judecătorul poate lipsi, dar avocatul nu. Simplificarea este legitimă doar dacă avocatul rămâne garantul echilibrului și legalității convenției.
8. În materia contravențională, administrativizarea fără garanții este incompatibilă cu standardele CEDO. Sancțiunile cu natură „penală” impun acces la instanță, efect suspensiv și drept la apărare asistată de avocat.
9. În executarea silită, eliminarea formalismului este posibilă doar cu menținerea protecțiilor: opoziții suspensive, control judiciar rapid și implicarea efectivă a avocatului. Altfel, reforma riscă să reducă protecția debitorului.
10. În materia curatelei și a măsurilor de protecție a persoanelor vulnerabile, dejudiciarizarea este inacceptabilă. Modelele europene mențin controlul judiciar strict, expertiza medicală, audierea persoanei și asistența juridică obligatorie.
11. Efectul sistemic al reformelor bine calibrate este previzibil: mai puține dosare minore și repetitive, dar cauze mai complexe, mai bine pregătite și cu valoare profesională mai mare.
12. Concluzia strategică: degrevarea instanțelor poate deveni o oportunitate reală pentru profesia de avocat doar dacă reforma mută protecția juridică în faza preventivă și consolidează rolul avocatului. Aceasta presupune:
 - proceduri prealabile asistate de avocat;
 - acorduri extrajudiciare cu efect executoriu sau omologabil;
 - competențe extrajurisdicționale consolidate;
 - garanții ferme de control judiciar și drept la apărare.

În această logică, reforma nu înseamnă restrângerea profesiei, ci transformarea avocatului din simplu reprezentant în instanță în principal garant al securității juridice și al prevenirii conflictelor.